

(/)

[🏠 \(/ \)](#) > Kirke og religion (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion>)> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Kirkeretninger i Danmark[← Forrige artikel](#) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/og-gjorde-danerne-kristne>)

Kirkeretninger i Danmark

*Kategori: Anmeldelser**Visninger: 238*Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark)) **t**(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark)) **in**([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark&title=)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kirke-og-religion/kirkeretninger-i-danmark&title=))**Kurt E. Larsen****Kirkeretninger i Danmark. Kristendommens veje fra oplysningstid til nutid****Kristeligt Dagblads Forlag. 412 sider. 299,95 kr**

Imponerende værk om dansk kirkeliv i 300 år

Af Birgitte Arffmann

Titlen på bogen "Kirkelige retninger i Danmark" med undertitlen "Kristendommens veje fra oplysningstid til nutid" kan måske lyde tør og kedelig; men det er Kurt E. Larsens nye bog på ingen måde. Den er spændende og særdeles velskrevet. Desuden falder den på et tørt sted. Der er al god grund til at hilse den velkommen.

Forfatteren skriver i forordet om sit værk: "Der er i forvejen en række bøger, der beskriver kristne kirkesamfund og trosretninger i Danmark. De fleste af disse værdifulde bøger er dog ved at være af ældre dato, og de dækker også hver for sig kun et udvalg af danske kirkeretninger. I denne bog er det søgt at få alle, også mindre kirkeretninger beskrevet, og der er lagt op til at føre deres historie helt op til nutiden".

Kurt Ettrup Larsen

Professor dr. theol. Kurt Ettrup Larsen er en meget flittig mand. Efter mange års virke som sognepræst i Folkekirken blev han ansat som lektor på Menighedsfakultetet i Aarhus i 1998 og efter at have taget doktorgraden i teologi ved Aarhus Universitet i 2015 har han virket som professor på Menighedsfakultetet. Han har et omfattende kirkehistorisk forfatterskab bag sig, og desuden har han gennem mange år ytret sig om teologiske og kirkelige emner i den offentlige debat. Kristeligt Dagblads læsere kender ham som en klummeskribent, der altid er værd at læse. Han har endvidere i en årrække i Kirkehistoriske Samlinger, udgivet af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, skrevet den årlige "Oversigt over Dansk Kirkeliv". Kurt E. Larsen er rundet af den kirkelige højrefløj, han har forsket i Indre Missions historie. Han har aldrig lagt skjul på sit eget engagement i den kirkelige højrefløj; men han skriver altid sobert og respektfuldt om andre kirker og kirkelige retninger. Det gælder også for denne bog, at den er grundig og redelig, den er omfattende og indholdsrig men på ingen måde tung at læse, desuden er det en styrke, at alle vanskelige ord og begreber forklares, her mærker man, at forfatteren er en garvet underviser.

Enevældens tid

Forfatteren gør i sin nye bog rede for de sidste 300 års kirkehistorie i Danmark. Fra Harald Blåtand hævdede at have gjort danerne kristne omkring 965 og til reformationen i 1536, var Danmark romersk-katolsk, derefter blev vi evangelisk-lutherske. Men i løbet af 1700-tallet begyndte forskellige kirkesamfund og kirkelige retninger at spire frem, begyndende med herrnhuterne og pietisterne, de stærke jyder, de reformerte og katolikkerne. Med Grundloven af 1849 fik Danmark religionsfrihed, og det kom til på mange måder at ændre det kirkelige liv.

Perioden 1840-1870

I perioden 1840-1870 begyndte flere kirkeretninger at spire frem og kæmpe om medlemmer. Det er ikke kun de velkendte kampe mellem grundtvigianerne og Indre Mission, der optog sindene, også baptisterne, katolikkerne, mormonerne, irvingianerne og metodisterne kæmpede for at grundlægge menigheder i Danmark. Det blev de store vækkelsers tid og dermed også de mange splittelsers tid. Efter nederlaget i 1864 kom nationalfølelsen til at spille en stor rolle. Dertil kom de kulturradikales kirkekritik, industrialiseringen og den voldsomme udvandring, der især ramte frikirkerne. Alt dette satte også præg på de tre store folkekirkelige retninger grundtvigianismen, Indre Mission og Kirkeligt Centrum.

Vækstperioden 1870-1914

Perioden 1870-1914 betegner forfatteren som kirkeretningernes vækstperiode. Det gælder både for de grundtvigske og Indre Mission, og for det store kirkeligt-socialt arbejde, der udføres af blandt andet Københavns Kirkefond og Kirkens Korshær. Indenfor Folkekirken hører også arbejdet i Kirkeligt Centrum, Luthersk Mission og Evangelisk Luthersk Mission hjemme, mens også den romersk-katolske kirke får mange nye medlemmer som følge af indvandring fra Østeuropa, også adventisterne vinder frem i denne periode.

Storhedstiden 1914-1965

Perioden 1914-1965 betegner Kurt E. Larsen som kirkeretningernes storhedstid. Her markerer Tidehverv sig, og både grundtvigianere og missionsfolk står stærkt i mange sogne. Et stort arbejde udføres i denne periode for at få ungdommen i tale f. eks gennem højskolebevægelsen og de grundtvigske gymnastikforeninger, og i det kirkelige ungdomsarbejde med rod i Indre Mission i KFUM og KFUK, Unge Hjem og Y's Men's Clubs, FDF og KFUM og KFUK-spejderne. Oxfordbevægelsen og Moralsk Oprustning vakte opsigt i 1930'erne og også senere. De højkirkelige gjorde op med Tidehverv, som de syntes kom til at fylde for meget i efterkrigstiden. Den romersk-katolske kirke etablerede sig i denne periode især ved at opføre kirker, skoler og hospitaler. I samme periode holdt pinsevækkelsen sit indtog i Danmark, hvor den konsoliderede sig i to kirker, Pinsekirken og Apostolsk kirke.

Perioden 1965-2020

Perioden 1965-2020 betegner forfatteren som en periode med sekularisering og pluralisme. Her har vi ungdomsoprøret, kvindebevægelsen, nyreligiøse bevægelser, troen på reinkarnation, transcendent meditation og yoga, der blev en udfordring for den klassiske teologi og menighedslivet, som det traditionelt udfoldede sig i Folkekirken og de etablerede frikirker. I forbindelse med den store indvandring kom Islam til landet. Internt i kirken kom den karismatiske bevægelse på godt og ondt til at fylde meget, både i Folkekirken og i mange frikirker, og både grundtvigianerne og missionsfolkene måtte gå nye veje.

Til sidst gør forfatteren kort rede for de kirker og kirkesamfund, som han ikke regner for kristne, fordi de ikke entydigt bekender troen på den treenige Gud. Han forklarer, at han bevidst undlader begrebet sekt, fordi det er negativt ladet. Herunder hører blandt andet kvækerne, mormonerne og Jehovas Vidner.

Kirkeretningerne omtales i kronologisk orden, og undertiden standser forfatteren op og undersøger enkelte emner nærmere. For eksempel funderer han over forholdet mellem grundtvigianere og missionsfolk. Er det rigtigt, som det undertiden hævdes, at det tidligere var grundtvigianerne, der sad på de store gårde, og missionsfolkene var fattige husmænd? Er det rigtigt, at søfolk generelt er mere troende end andre mennesker?

Med forholdet mellem Rusland og Ukraine in mente vil mange læsere nok finde afsnittet om migrantmenigheder særlig interessant. Her gør forfatteren kort og overskueligt rede for både de anglikanske, de ortodokse og de orientalske kristne kirkers historie og deres forhold til Den danske Folkekirke og frikirkerne i Danmark.

Til sidst

Man kan bruge bogen som opslagsbog, det er den meget velegnet til. Men man snyder sig selv, hvis man ikke læser den forfra og i rækkefølge. Det er spændende læsning, og der er masser af gode historier undervejs.

Til sidst skal det nævnes, at bogen er både handy og læsevenlig. Bagest i bogen er der et nyttigt appendiks: Oversigt over forskelle og ligheder mellem kirkesamfund. Der er en billedliste, og derefter er resten af bogen sat med ret små typer. Det er min eneste anke, at de er lige små nok. Men i betragtning af, at forfatteren har ikke mindre end 605 noter og en meget omfangsrig litteraturliste, må man tilgive både ham og forlaget de små typer på de sidste sider i bogen. Det er nemlig vigtigt, at dette værk er til at købe for en overkommelig pris. Den fortjener at blive købt og læst af mange. Den kan anbefales på det varmeste.

[Historie-online.dk, den 16. marts 2022]